

Martyna Gimlewicz

Uniwersytet Rzeszowski

ORCID: 0000-0003-0716-6911

SPRZEDAŻ W DRODZE LICYTACJI ELEKTRONICZNEJ

Wprowadzenie

Licytacja elektroniczna została po raz pierwszy wprowadzona do polskiego porządku prawnego na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹, która uzupełniła przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o art. 879¹–879¹¹. Należy przy tym podkreślić, że w efekcie zmian wprowadzonych na mocy art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw² przepisy te weszły w życie 1 marca 2017 r., choć pierwotnie miało do tego dojść 8 września 2016 r. Co więcej, dopiero po 3 latach od wejścia w życie przepisów o elektronicznej licytacji ruchomości uruchomiono portal internetowy pozwalający na ich przeprowadzanie³. Krajowa Rada Komornicza, która została zobowiązana przez ustawodawcę do utworzenia i utrzymania odpowiedniego systemu teleinformatycznego zajmującego się obsługą e-licytacji, nie została bowiem wyposażona w odpowiednie środki finansowe, co znacząco opóźniło realizację nałożonego na ten organ obowiązku.

Sprzedaż w formie licytacji elektronicznej jest w egzekucji sądowej nowym rozwiązaniem, będącym jednym z wielu przejawów informatyzacji postępowania cywilnego. Wśród zalet licytacji elektronicznej w literaturze przede wszystkim wskazuje się ułatwienie sprzedaży zajętych ruchomości poprzez poszerzenie kręgu potencjalnych nabywców, eliminację zmów licytantów oraz – przynajmniej

¹ Dz.U. poz. 1311.

² Dz.U. poz. 1358.

³ Portal dostępny pod adresem: <https://e-licytacje.komornik.pl>.

w założeniu – zmniejszenie kosztów samej egzekucji⁴. Rozwiązanie to spotkało się z przychylnymi opiniami przedstawicieli nauki oraz praktyki, którzy widzą w nim spory potencjał. W efekcie na wzór przepisów umożliwiających sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej opracowano projekt rozciągający zastosowanie licytacji elektronicznej na nieruchomości⁵. Dlatego też za celowe uznano poświęcenie niniejszego opracowania analizie aktualnej regulacji prawnej sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej.

Przedmiot licytacji elektronicznej

Dla określenia przedmiotu licytacji elektronicznej szczególne znaczenie ma art. 879¹ k.p.c. Ustawodawca zawarł w tym przepisie odesłanie do rozdz. 2, w którym uregulowano sprzedaż tradycyjną w toku egzekucji z ruchomości. Stosownie do wspomnianego odesłania przepisy rozdz. 2, tj. art. 864–879 k.p.c., mają odpowiednie zastosowanie do elektronicznej formy sprzedaży z zastrzeżeniem odrębności wynikających z regulacji poświęconej sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. Ze względu na brak wprowadzenia w rozdz. 3 szczególnej regulacji dotyczącej przedmiotu licytacji elektronicznej należy przyjąć, że omawiane odesłanie znajduje swoje zastosowanie przy określaniu przedmiotu licytacji elektronicznej.

Przedmiot licytacji elektronicznej jest zatem co do zasady taki sam jak przedmiot licytacji tradycyjnej. Zgodnie z art. 867 § 1 w zw. z art. 879¹ k.p.c. sprzedaży w toku licytacji elektronicznej podlegają ruchomości, w stosunku do których inny rodzaj sprzedaży nie miał zastosowania, albo te, które nie zostały sprzedane przy zastosowaniu innego rodzaju sprzedaży.

Licytacja elektroniczna, poza ruchomościami, znajduje również zastosowanie w odniesieniu do sprzedaży żywych zwierząt (art. 844¹ w zw. z art. 879¹ k.p.c.) oraz części ułamkowej ruchomości (art. 846 w zw. z art. 879¹ k.p.c.). W przypadku licytacji części ułamkowej ruchomości sprzedaży podlega tylko udział dłużnika egzekwowanego. Co więcej, mając na uwadze brak odmiennych uregulowań, należy przyjąć, że przepisy o sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej mają zastosowanie do sprzedaży wierzytelności (904¹ § 2 zd. 1 k.p.c.), innych praw majątkowych (art. 911⁷ § 4 zd. 1 k.p.c.) oraz uproszczonej egzekucji z nieruchomości (1013⁶ § 1 zd. 1 k.p.c.)⁶.

W drodze licytacji elektronicznej mogą też zostać sprzedane ruchomości wymienione w art. 864 § 2 k.p.c., tj. ruchomości ulegające łatwo zepsuciu albo te,

⁴ Zob. szerzej na ten temat: I. Kunicki, *Elektroniczna licytacja ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 13.

⁵ Druk Sejmu IX kadencji nr 899.

⁶ M. Zemke, *Wybrane problemy elektronicznej licytacji ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, „Nowa Currenda. Dodatek naukowy” 2016, nr 2, s. 1.

nad którymi sprawowanie dozoru lub ich przechowywanie powodowałoby nadmierne koszty, oraz zajęty inwentarz żywy, co do którego dłużnik odmówił zgody na przyjęcie go pod dozór. Co prawda, zgodnie treścią wspomnianego przepisu ruchomości te powinny zostać sprzedane bezpośrednio po dokonaniu zajęcia, co w literaturze stanowiło podstawę kwestionowania zasadności zastosowania licytacji elektronicznej do ich sprzedaży. Ruchomości te ze względu na swoje właściwości powinny bowiem zostać sprzedane najszybciej, jak to jest możliwe, zaś pierwotnie termin sprzedaży w przypadku licytacji elektronicznej miał charakter jednolity i niezależenie od rodzaju ruchomości wynosił 7 dni. W związku z tym obawiano się, że ruchomości wskazane art. 864 § 2 k.p.c. ze względu na swoją specyfikę oraz szczególne warunki, w jakich powinny być transportowane i przechowywane, mogą w zakreślonym przez ustawodawcę terminie trwania licytacji elektronicznej utracić swoje właściwości, co w rezultacie przyczyni się do znacznej utraty na wartości⁷. Wątpliwości te zostały rozstrzygnięte przez ustawodawcę, który wyraźnie dopuścił możliwość zastosowania licytacji elektronicznej do ruchomości wymienionych w art. 864 § 2 k.p.c., zastrzegając jednocześnie, że w ich przypadku czas trwania licytacji wynosi co najmniej 2 dni⁸. Mając na względzie powyższe, należy uznać, że potrzeba dyskusji w kwestii możliwości zastosowania licytacji elektronicznej do ruchomości wymienionych w art. 864 § 2 k.p.c. przestała być aktualna.

Kolejność zastosowania sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej

W celu ustalenia kolejności stosowania sposobów sprzedaży ruchomości w toku egzekucji sądowej, w tym także licytacji elektronicznej, należy wziąć pod uwagę regulację art. 867 § 1 k.p.c., zgodnie z którą zajęte ruchomości niesprzedane według przepisów poprzedzających komornik sprzedaje w drodze licytacji publicznej.

W oparciu o powyższe pierwszeństwo stosowania przed licytacją będą miały: sprzedaż z wolnej ręki (art. 864¹ k.p.c.), sprzedaż określonemu podmiotowi (art. 865 i 866¹ k.p.c.) oraz sprzedaż uregulowana w art. 866² k.p.c. Sprzedaż licytacyjna, zarówno elektroniczna, jak i tradycyjna, obejmuje natomiast te ruchomości, co do których wspomniane sposoby sprzedaży nie znalazły zastosowania, albo ruchomości niesprzedane przy wykorzystaniu innego sposobu sprzedaży.

Jak słusznie zauważa I. Kunicki, te szczególne sposoby sprzedaży będą miały zastosowanie w pierwszej kolejności nawet w sytuacji, w której wierzyciel we wniosku złożonym bezpośrednio po zajęciu ruchomości zażąda jej sprzedaży

⁷ *Ibidem*, s. 1–3.

⁸ Art. 879⁶ § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym na mocy ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. 2018, poz. 771 ze zm.).

w drodze licytacji elektronicznej. Dzieje się tak, ponieważ co do zasady złożenie wniosku o zastosowanie licytacji elektronicznej skutkuje wyłączeniem możliwości przeprowadzenia licytacji tradycyjnej, ale nie wyłącza dopuszczalności nielicytacyjnych sposobów sprzedaży⁹. Licytacja elektroniczna nie jest obligatoryjnym sposobem sprzedaży zajętych ruchomości, a jej przeprowadzenie jest uzależnione od woli wierzyciela, która znajduje swój wyraz we wniosku o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej¹⁰.

Licytacja elektroniczna na wniosek wierzyciela

Zgodnie z art. 879² § 1 k.p.c. komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej na wniosek wierzyciela złożony po dokonaniu zajęcia ruchomości. Zatem licytacja elektroniczna nie może zostać wszczęta z urzędu, ponieważ ze wspomnianego przepisu jasno wynika, że inicjuje ją jedynie wniosek wierzyciela¹¹. Omawiany wniosek może zostać zawsze złożony przez wierzyciela, na rzecz którego została wszczęta egzekucja, niezależnie od tego, czy złożył on wniosek o wszczęcie samej egzekucji. Wniosek o przeprowadzenie licytacji elektronicznej może także zostać złożony przez podmiot, który wniósł o wszczęcie egzekucji na rzecz innej osoby (np. podmiotem tym może być prokurator na mocy art. 7 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Na tle obowiązującego stanu prawnego uprawnienie to nie przysługuje dłużnikowi, zaś skuteczne złożenie wniosku przez uprawniony podmiot nie jest uzależnione od uzyskania jego zgody na przeprowadzenie licytacji w tej formie¹².

Przed 1 stycznia 2019 r. art. 879² § 1 k.p.c. był źródłem poważnych wątpliwości co do jego rozumienia w przypadku wystąpienia konkurencyjności wniosków o przeprowadzenie licytacji elektronicznej pochodzących od różnych wierzycieli. W stanie prawnym przed zmianą tego przepisu ustawodawca nie odniósł się bowiem w jego treści do sytuacji, w której egzekucja prowadzona jest na rzecz kilku wierzycieli. Przepis ten stanowił, że „komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej na wniosek wierzyciela”. Wobec braku rozstrzygnięcia kwestii pierwszeństwa w razie złożenia sprzecznych wniosków przez wierzycieli (licytacja tradycyjna i licytacja elektroniczna) w doktrynie pojawiły się dwa konkurencyjne stanowiska. Według pierwszego, większościo-

⁹ I. Kunicki, *Elektroniczna licytacja...*, s. 22.

¹⁰ M. Uliasz, *Informatyzacja postępowania egzekucyjnego* [w:] *Informatyzacja postępowania cywilnego. Teoria i praktyka*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2015, s. 161.

¹¹ W. Głodowski, *Wszczęcie licytacji elektronicznej* [w:] *E-obywatel. E-sprawiedliwość. E-usługi*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2017, s. 279.

¹² R. Kulski, *Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej w Polsce*, „Nowa Currenda. Dodatek naukowy” 2018, nr 1, s. 2–3.

wego poglądu, o wyznaczeniu licytacji tradycyjnej lub elektronicznej powinna decydować kolejność składania wniosków¹³. W tej sytuacji skutki złożenia wniosku o wyznaczenie terminu pierwszej licytacji i o wyznaczenie terminu drugiej licytacji oceniano odmiennie. Zgłoszenie przez jednego z wierzycieli żądania wyznaczenia licytacji elektronicznej w pierwszym terminie licytacji uważano za wniosek o charakterze wiążącym, ponieważ złożenie wniosku o przeprowadzenie pierwszej licytacji w formie tradycyjnej nie ma znaczenia konstytutywnego, zaś komornik wyznacza ją z urzędu. W rezultacie wniosek o wyznaczenie licytacji elektronicznej miałby charakter obligatoryjny w zbiegu z wnioskiem o wyznaczenie pierwszego terminu licytacji tradycyjnej. Z kolei w razie sprzeczności wniosków co do drugiej licytacji za decydującą uznawano kolejność wniosków, a więc żądanie zgłoszone w pierwszej kolejności miało decydujący wpływ na formę, w jakiej zostanie przeprowadzona licytacja. Miało to wynikać z art. 875 § 1 k.p.c., który stanowi, że termin drugiej licytacji jest wyznaczany na wniosek, a nie z urzędu. Komornik był zobligowany do wyznaczenia formy przeprowadzenia licytacji zgodnie z tak ukształtowanym pierwszeństwem. Według zwolenników przeciwnego stanowiska kolejność składania wniosków nie miała żadnego znaczenia, zaś wystarczające miało być samo zgłoszenie wniosku o daną formę licytacji. Według tego poglądu komornik był zobowiązany do działania w trybie art. 879¹ k.p.c. i n. na podstawie samego złożenia przez któregośkolwiek z wierzycieli wniosku o przeprowadzanie licytacji elektronicznej¹⁴. Ustawodawca rozstrzygnął pojawiające się na gruncie omawianego przepisu rozbieżności poprzez uzupełnienie jego treści o zd. 2, „zgodnie z którym jeżeli ruchomość została zajęta na zaspokojenie kilku wierzytelności dochodzonych w różnych postępowaniach, o trybie sprzedaży ruchomości decyduje wierzyciel, na którego wniosek nastąpiło pierwsze zajęcie”. W myśl nowej regulacji wierzycielem uprzywilejowanym jest zatem ten z wierzycieli, na którego wniosek nastąpiło pierwsze zajęcie. Jeżeli więc dokona on wyboru trybu przeprowadzenia licytacji w formie tradycyjnej bądź elektronicznej, jego wniosek staje się dla komornika wiążący¹⁵.

Wierzyciel egzekwujący może objąć wnioskiem o przeprowadzenie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej wszystkie lub tylko niektóre z zajętych ruchomości. Wspomniany wniosek wierzyciela powinien oznaczać ruchomości,

¹³ Z. Woźniak [w:] *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016, s. 479; I. Kunicki [w:] *Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce*, red. A. Marciniak, Sopot 2015, s. 268.

¹⁴ B. Pękalski, *Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. Kilka pytań wraz z odpowiedziami o tym, jak planuje się usprawnienie egzekucji komorniczej przez wykorzystanie technologii informatycznych*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2012, nr 1, s. 29.

¹⁵ A. Domoń, *Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej przeprowadzanej przez komornika sądowego po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2019, nr 9, s. 8.

co do których został skierowany, oraz być sformułowany w sposób wyraźny¹⁶. Jeżeli nie wskazuje on precyzyjnie ruchomości, które mają zostać licytowane w tej formie, komornik ma wówczas możliwość wyznaczenia licytacji elektronicznej co do wszystkich zajętych ruchomości. Zgodnie z art. 760 § 1 k.p.c. wniosek ten może zostać złożony według wyboru składającego – na piśmie albo ustnie do protokołu. Ponadto jeżeli przepis szczególny tak stanowi lub składający dokonał takiego wyboru, wniosek może zostać złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Skuteczne złożenie wniosku przez uprawniony podmiot skutkuje tym, że komornik nie może odmówić przeprowadzenia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej.

Wniosek o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej może zostać złożony przez osobę uprawnioną najwcześniej po dokonaniu zajęcia, a najpóźniej przed wyznaczeniem terminu licytacji. Może on zostać także złożony wraz z wnioskiem o wyznaczenie drugiej licytacji, jeżeli pierwsza licytacja nie doszła do skutku. Wówczas wniosek może zostać najwcześniej złożony po zaawizowaniu wierzyciela o bezskuteczności pierwszej licytacji¹⁷. Zgodnie z poglądem podzielanym w literaturze zdarzenia wskazane w art. 879³ k.p.c. nie są terminami w rozumieniu k.p.c., dlatego też nie podlegają przywróceniu¹⁸.

Wniosek o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej może zostać cofnięty przez wierzyciela na zasadach ogólnych obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Skuteczność odwołania omawianego wniosku jest uzależniona od jego uprzedniego prawidłowego i skutecznego wniesienia. Jest więc to kwestia kluczowa dla wyznaczenia momentu początkowego, w którym wniosek ten może zostać odwołany. Chwilą, do której najpóźniej można skutecznie odwołać wniosek o dokonanie sprzedaży zajętych ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, powinien być moment przed rozpoczęciem licytacji. Jak bowiem przyjmuje się w literaturze, skuteczne odwołanie danej czynności procesowej jest ograniczone w czasie i możliwe jest do chwili wystąpienia zamierzonego przez czynność procesową skutku prawnego¹⁹. W rezultacie po rozpoczęciu licytacji elektronicznej cofnięcie wniosku o dokonanie sprzedaży w ten sposób staje się niedopuszczalne. Jeżeli wniosek o odwołanie licytacji elektronicznej zostanie złożony skutecznie, wówczas komornik odwołuje wyznaczoną licytację elektroniczną i postępuje tak, jakby wniesienie wniosku o dokonanie sprzedaży zajętych ruchomości w drodze licytacji elektronicznej nigdy nie nastąpiło²⁰.

¹⁶ *Ibidem*, s. 3.

¹⁷ *Kodeks postępowania cywilnego*. t. IV: *Komentarz*. Art. 730–1095¹, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, s. 853–855.

¹⁸ Zob. szerzej na ten temat: I. Kunicki, *Elektroniczna licytacja...*, s. 84.

¹⁹ J. Mokry, *Odwołanie czynności procesowych w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1973, s. 176.

²⁰ A. Macuga, *Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej*, „Nowa Currenda. Dodatek naukowy” 2017, nr 1, s. 5.

Złożenie wniosku a dozór nad rzeczą

Zgodnie z art. 879² § 2 k.p.c. w razie złożenia wniosku o dokonanie sprzedaży zajętych ruchomości w drodze licytacji elektronicznej komornik oddaje zajęte ruchomości, co do których zajęcie się uprawomocniło, objęte omawianym wnioskiem, pod dozór innej osobie niż dłużnik, chyba że dłużnik daje rękojmię należytego sprawowania dozoru albo dozór taki został już ustanowiony, albo ruchomość została złożona do depozytu sądowego lub oddana na przechowanie właściwej instytucji. Mimo że przepis ten posługuje się kategorią *komornik oddaje zajęte ruchomości*, dalsze jego brzmienie wskazuje, iż wynikająca z użytego sformułowania obligatoryjność oddania zajętych ruchomości pod dozór osobie innej niż dłużnik ma charakter względny i zależny od oceny komornika. Nie ma wymogu, aby decyzja komornika o nieodbieraniu dłużnikowi dozoru została uwidoczniła np. w postanowieniu. Jednak należy przyjąć, że na decyzję komornika o pozostawieniu zajętej ruchomości, co do której został skierowany wniosek o przeprowadzenie licytacji elektronicznej, przysługuje skarga w trybie art. 767 k.p.c. Ponadto w art. 879² § 2 k.p.c. zostało wyraźnie zaznaczone wyłączenie stosowania przepisu art. 855 § 1² k.p.c., co oznacza, że komornik nie ma obowiązku niezwłocznego zawiadomienia właściwego sądu o odebraniu dozoru. W sytuacji, w której dozór zostanie odebrany i przekazany innej osobie niż dłużnik, początek licytacji nie może zostać wyznaczony na termin wcześniejszy niż po upływie 2 tygodni od dnia odebrania dozoru.

Na gruncie uprzednio obowiązującego stanu prawnego obligatoryjność oddania ruchomości pod dozór innej osobie niż dłużnik była dużo szersza. Aktualne brzmienie art. 879² § 2 k.p.c. jest nową regulacją, która w obecnym kształcie obowiązuje od 1 stycznia 2019 r. Nowelizacja omawianego przepisu była podyktowana potrzebą ochrony interesu wierzyciela przed nieuzasadnionym odjęciem dozoru dłużnikowi i przekazaniem go innej osobie, co potencjalnie generowało dodatkowe koszty, których pokryciem mógłby zostać obciążony wierzyciel w przypadku bezskutecznego umorzenia egzekucji. Regulacja ta chroni też dłużnika, który w przypadku odjęcia mu dozoru mógłby ponieść szkodę z powodu pozbawienia go możliwości korzystania z ruchomości. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie jest oceniane jako słuszne, ponieważ art. 879² § 2 k.p.c., chroniąc interesy dłużnika i wierzyciela, minimalizuje nieuzasadnione koszty egzekucji związane z dozorem, które w ostatecznym rozrachunku mogłyby powodować niewystarczające zaspokojenie wierzyciela²¹.

Obwieszczenie o licytacji elektronicznej

Obwieszczenie o licytacji elektronicznej stanowi gwarancję jej publicznego charakteru, którego istota sprowadza się do tego, że mogą w niej uczestniczyć

²¹ A. Domoń, *Sprzedaż w drodze...*, s. 5.

nie tylko strony i uczestnicy postępowania, lecz również inne osoby, które mogą wziąć w niej udział w charakterze licytantów lub publiczności²². Szczegółowe regulacje związane z obwieszczeniem o licytacji elektronicznej zawiera rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu przeprowadzania licytacji elektronicznej ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym²³.

Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w związku z czym obwieszczenie o licytacji elektronicznej jest zamieszczane przez komornika w systemie teleinformatycznym (art. 879⁴ § 1 i 2 k.p.c.). Nie jest to jedyna forma obwieszczenia, ponieważ w art. 879⁴ § 2 k.p.c. ustawodawca używa słowa *także*, co oznacza, że przepis ten nie reguluje kwestii ogłoszenia obwieszczenia w sposób wyczerpujący. W celu uzupełnienia sposobu ogłoszenia obwieszczenia należy sięgnąć do art. 867 § 1¹ k.p.c. (w zw. z art. 879¹ k.p.c.). W efekcie obwieszczenie o licytacji elektronicznej zamieszcza się w systemie teleinformatycznym oraz ogłasza publicznie w budynku sądu rejonowego właściwego dla miejsca licytacji i na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej. Jeżeli zaś wartość ruchomości objętych jednym obwieszczeniem o licytacji została oszacowana na kwotę wyższą niż 5000 złotych, komornik może zamieścić obwieszczenia o licytacji również w dzienniku poczytnym w danej miejscowości. Obwieszczenie o licytacji doręcza się też stronom i dozorczy zajętych ruchomości.

Zgodnie z art. 879⁴ § 1 k.p.c. obwieszczenie o licytacji elektronicznej powinno przede wszystkim zawierać przedmiot oraz warunki licytacji, sumę oszacowania i cenę wywołania oraz czas i miejsce, w którym można obejrzeć ruchomość. W obwieszczeniu powinno znaleźć się również zdjęcie lub zdjęcia zajętej ruchomości podlegającej licytacji oraz informacja o chwili rozpoczęcia i zakończenia licytacji, a także wyraźna wzmianka o tym, że warunkiem przystąpienia do licytacji jest złożenie rękoi. Powinna zostać też zamieszczona odpowiednia wzmianka o tym, że prawa osób trzecich nie stanowią przeszkody do przeprowadzenia licytacji i przybicie na rzecz nabywcy nastąpi bez zastrzeżeń, pod warunkiem że osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wytoczyły powództwo o zwolnienie ruchomości od egzekucji i uzyskały w tym zakresie orzeczenie wstrzymujące egzekucję. Najistotniejszą różnicą pomiędzy obwieszczeniem o licytacji tradycyjnej a elektronicznej jest to, że w przypadku licytacji elektronicznej nie wskazuje się miejsca jej przeprowadzenia²⁴.

Komornik w obwieszczeniu o licytacji elektronicznej podaje moment rozpoczęcia i zakończenia licytacji, przy czym termin ten powinien zostać przez niego wyznaczony w taki sposób, aby licytacja trwała co najmniej 7 dni (w przypadku

²² *Ibidem*, s. 8.

²³ Dz.U. poz. 1431 (dalej: rozporządzenie).

²⁴ A. Domoń, *Sprzedaż w drodze...*, s. 8–10.

ruchomości wymienionych w art. 862 § 2 k.p.c. – co najmniej 2 dni), a jej zakończenie nastąpiło w godzinach urzędowania sądu rejonowego, przy którym działała. Chwila rozpoczęcia licytacji elektronicznej zostaje podana przez komornika z uwzględnieniem daty dziennej, godziny, minuty i sekundy. Suma oszacowania powinna zostać podana zgodnie z protokołem zajęcia lub postanowieniem komornika wydanym, gdy oszacowanie wartości zajętej ruchomości następuje po sporządzeniu protokołu zajęcia. Cena wywołania na pierwszej licytacji wynosi trzy czwarte wartości szacunkowej, a na drugiej licytacji – jedną drugą wartości szacunkowej (art. 867 § 2 w zw. z art. 879¹ k.p.c.). Co do zasady sprzedaż licytacyjna nie może nastąpić za cenę niższą od ceny wywołania.

Aby umożliwić jak najszerszemu kręgowi potencjalnych nabywców udział w licytacji elektronicznej, na sądy rejonowe nałożono obowiązek zapewnienia dostępu do systemu teleinformatycznego, który obsługuje te licytacje (art. 879⁴ § 4 k.p.c.). W sytuacji, w której sąd znajduje się w kilku budynkach, dostęp do systemu teleinformatycznego powinien zostać zapewniony w jednym z nich. Stanowi to rozwiązanie potencjalnego problemu, jakim jest nierówny dostęp do technologii i zagwarantowanie publicznego charakteru licytacji elektronicznej. Ponadto niezapewnienie dostępu do tego systemu osobom zainteresowanym wzięciem udziału w licytacji, szczególnie w ostatnich minutach przed jej zakończeniem, może stanowić podstawę do zaskarżenia udzielonego przybicia. Wymóg zawarty w omawianym przepisie jest wymogiem ustawowym, a niewywiązanie się z niego stanowi naruszenie przepisów o publicznym charakterze licytacji (art. 870 § 1 zd. 1 w zw. z art. 879¹ k.p.c.)²⁵.

Złożenie rękojmi w licytacji elektronicznej

Zasada, w myśl której warunkiem przystąpienia do licytacji elektronicznej jest złożenie przez licytanta rękojmi, wynika z przepisów o licytacji tradycyjnej, a konkretnie z art. 867¹ § 1 k.p.c. Natomiast art. 879⁵ stanowi jej doprecyzowanie – zgodnie z tą regulacją zasadniczym sposobem złożenia rękojmi jest dokonanie tej czynności za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, natomiast wyjątkiem jest złożenie rękojmi komornikowi, który ma obowiązek potwierdzenia tego faktu w systemie teleinformatycznym.

System teleinformatyczny zajmujący się obsługą licytacji elektronicznej powinien umożliwić złożenie rękojmi z chwilą rozpoczęcia przetargu. W myśl art. 9 ust. 1 rozporządzenia złożenie rękojmi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego skutkuje automatycznym przypisaniem składającemu unikalnego identyfikatora licytanta. Przepis ten precyzuje również, że za chwilę złożenia rękojmi w systemie teleinformatycznym uważa się moment nieodwracalnego zaini-

²⁵ I. Kunicki, *Elektroniczna licytacja...*, s. 93.

cjonowania procedury uiszczania rękojmi za pomocą mechanizmu, który zapewnia identyfikację wnoszącego rękojmie.

W przypadku składania rękojmi komornikowi należy przyjąć, że podobnie jak w przypadku licytacji tradycyjnej, rękojmia może zostać złożona do chwili ogłoszenia obwieszczenia o licytacji. Komornik jest obowiązany do przyjęcia rękojmi w każdy dzień roboczy, ponieważ w przeciwnym razie mogłoby dojść do utrudnienia lub uniemożliwienia licytantowi przystąpienia do przetargu. Na komorniku w tej sytuacji spoczywa także obowiązek potwierdzenia w systemie teleinformatycznym złożenia rękojmi przez licytanta, co ma kluczowe znaczenie dla jego interesu, ponieważ bez potwierdzenia komornika nie będzie w stanie dokonywać postępiń w trakcie licytacji. Chwila dokonania takiego potwierdzenia nie została wyrażona *expressis verbis* przez ustawodawcę, dlatego też przyjmuje się, że komornik powinien potwierdzić złożenie rękojmi bez odstępu czasowego po jej złożeniu²⁶.

Przebieg licytacji elektronicznej ruchomości

Licytacja elektroniczna zajętych ruchomości w myśl art. 879⁶ § 1 k.p.c. rozpoczyna się z chwilą określoną przez komornika w obwieszczeniu o licytacji. Rozpoczęcie licytacji elektronicznej oznacza otwarcie możliwości dokonania uwierzytelnienia licytanta, a tym samym przystąpienie przez niego do przetargu oraz możliwość wpłacenia rękojmi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego²⁷. Jak już uprzednio zaznaczono, również chwila zakończenia licytacji elektronicznej jest określana przez komornika (zgodnie z art. 879⁶ § 2 k.p.c.) oraz wskazana w obwieszczeniu. System teleinformatyczny obsługujący licytację elektroniczną jest zorganizowany w taki sposób, że rozpoczęcie i zakończenie licytacji w innym momencie niż wskazany w obwieszczeniu jest niemożliwe, ponieważ system pobiera dane z obwieszczenia o licytacji i w rezultacie kończy ją automatycznie.

O terminie licytacji komornik zawiadamia dłużnika najpóźniej na tydzień przed rozpoczęciem licytacji elektronicznej, doręczając mu obwieszczenie. Ponadto komornik doręcza odpis obwieszczenia stronom i dozorczy zajętych ruchomości, a także zamieszcza obwieszczenie na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej i w systemie teleinformatycznym oraz wywiesza je w budynku sądu rejonowego właściwego dla miejsca licytacji (art. 867 § 1¹ w zw. z art. 879¹ k.p.c. i art. 879⁴ § k.p.c.). Jeżeli wartość ruchomości objętych jednym obwieszczeniem została oszacowana na kwotę wyższą niż 5000 złotych, to obwieszczenie można zamieścić również w dzienniku poczytnym w danej miejscowości zgodnie z art. 867 § 11 k.p.c.

²⁶ *Ibidem*, s. 107.

²⁷ *Ibidem*, s. 107–108.

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia każdy użytkownik zgłasza przystąpienie do przetargu. Jeżeli użytkownik występuje w charakterze pełnomocnika, przedstawiciela ustawowego lub osoby uprawnionej do działania w imieniu osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawnej, w momencie przystąpienia do przetargu ma obowiązek ujawnienia, że występuje w imieniu osoby trzeciej poprzez złożenie odpowiedniego oświadczenia. Oświadczenie to jest składane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i powinno zawierać pełnomocnictwo lub inny dokument zawierający umocowanie. Następnie komornik potwierdza w systemie teleinformatycznym uprawnienia takiej osoby. Zgodnie z art. 867² § 2 w zw. z art. 879¹ k.p.c. w przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, dzieci, rodzice i rodzeństwo.

Cena wywołania w pierwszym terminie licytacji wynosi trzy czwarte wartości szacunkowej (art. 867 § 2 w zw. z art. 879¹ k.p.c.). W celu dokonania postąpienia należy: uwierzytelnić się na koncie użytkownika, utworzyć oświadczenie o postąpieniu oraz zatwierdzić to oświadczenie. Podczas licytacji w systemie teleinformatycznym licytantom jest ujawniana najwyższa aktualna cena oraz unikalny identyfikator licytanta, który ją ofiaruje. Każde dokonane postąpienie jest opatrywane numerem porządkowym oraz automatycznie potwierdzane w aktach sprawy. Zgodnie z § 10 ust. 3 rozporządzenia dane osobowe licytanta są ujawniane wyłącznie komornikowi po zakończeniu licytacji.

Natychmiast po zakończeniu licytacji komornik udziela przybicia osobie ofiarującej najwyższą cenę w chwili zakończenia licytacji (art. 879⁶ § 3 k.p.c.). Ustalenie licytanta ofiarującego najwyższą cenę jest dokonywane automatycznie po zakończeniu licytacji w systemie teleinformatycznym (§ 11 ust. 2 rozporządzenia). Przybicie jest udzielane przez komornika w systemie teleinformatycznym, ponieważ następuje natychmiast po zakończeniu licytacji (art. 879⁶ § 3 k.p.c.). Mając na uwadze natychmiastowość udzielenia przybicia, należy jednocześnie pamiętać, że jest ono czynnością decyzyjną komornika, zatem nie może zostać udzielone automatycznie przez system²⁸. Przybicie jest udzielane w postaci postanowienia komornika, który zawiadamia wierzyciela i dłużnika o jego udzieleniu poprzez doręczenie im stosownego postanowienia.

Końcowym etapem licytacji elektronicznej zajętych ruchomości jest uiszczenie ceny nabycia. Zgodnie z art. 879⁹ k.p.c. nabywca jest zobowiązany do zapłaty ceny nabycia w dniu następnym po doręczeniu mu zawiadomienia o przybicciu w godzinach urzędowania kancelarii komorniczej lub na rachunek bankowy komornika do godziny 18:00 dnia następnego. Jeżeli ten dzień przypada w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, cenę uiszcza się w następnym dniu po dniu albo dniach wolnych od pracy. Nabywca może zapłacić cenę nabycia również za

²⁸ *Ibidem*.

pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W razie niezapłacenia ceny nabycia w terminie zostanie wyznaczona ponowna licytacja na warunkach pierwszej (art. 872 § 2 zd. 2 w zw. z art. 879¹ k.p.c.)²⁹.

Podsumowanie

Dokonując podsumowania przedstawionej w niniejszym opracowaniu analizy, zasadne wydaje się stwierdzenie, że instytucja elektronicznej licytacji ruchomości zasługuje na pozytywną ocenę. Zastosowanie tej formy sprzedaży prowadzi bowiem do realnego usprawnienia postępowania egzekucyjnego oraz zwiększa efektywność samej egzekucji poprzez ograniczenie dodatkowych kosztów, które potencjalnie mogłyby prowadzić do niepełnego zaspokojenia wierzyciela lub obciążałyby go w razie bezskutecznego umorzenia egzekucji. Wprowadzone w zakresie licytacji elektronicznej regulacje zmierzają do zwiększenia wydajności sprzedaży zajętych ruchomości przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji procesowych.

Można też stwierdzić, że przepisy normujące licytację elektroniczną ruchomości w obecnym kształcie stanowią spójną regulację. Ustawodawca w ostatnim czasie odpowiedział na pojawiające się głosy krytyki, które wyływały z wątpliwości powstających na gruncie wadliwych i nieprecyzyjnych uregulowań. Odpowiedź tę stanowią zmiany wprowadzone ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych i egzekucji i obowiązujące od 1 stycznia 2019 r., które wyeliminowały wspomniane zastrzeżenia.

Na koniec raz jeszcze warto podkreślić, że licytacja elektroniczna okazała się na tyle dobrym rozwiązaniem, że realnej postaci doczekały się formułowane w literaturze postulaty rozszerzenia zakresu jej zastosowania tak, aby ta forma sprzedaży objęła również nieruchomości³⁰. Projekt rozciągający zastosowanie licytacji elektronicznej na nieruchomości, opracowany na wzór przepisów umożliwiających sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, został przyjęty przez Radę Ministrów 8 grudnia 2020 r. i skierowany do dalszych prac legislacyjnych.

Bibliografia

- Domoń A., *Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej przeprowadzanej przez komornika sądowego po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2019, nr 9.
- Głodowski W., *Wszczęcie licytacji elektronicznej* [w:] *E-obywatel. E-sprawiedliwość. E-usługi*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2017.

²⁹ R. Kulski, *Sprzedaż ruchomości...*, s. 10.

³⁰ Zob. szerzej na ten temat: I. Kunicki, *Elektroniczna licytacja...*, s. 18.

- Kodeks postępowania cywilnego*, t. IV: *Komentarz. Art. 730–1095¹*, red. A. Marciniak, Warszawa 2020.
- Kulski R., *Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej w Polsce*, „Nowa Currenda. Dodatek naukowy” 2018, nr 1.
- Kunicki I. [w:] *Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce*, red. A. Marciniak, Sopot 2015.
- Kunicki I., *Elektroniczna licytacja ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Macuga A., *Sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej*, „Nowa Currenda. Dodatek naukowy” 2017, nr 1.
- Mokry J., *Odwolanie czynności procesowych w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1973.
- Pękalski B., *Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. Kilka pytań wraz z odpowiedziami o tym, jak planuje się usprawnienie egzekucji komorniczej przez wykorzystanie technologii informatycznych*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2012, nr 1.
- Uliasz M., *Informatyzacja postępowania egzekucyjnego* [w:] *Informatyzacja postępowania cywilnego. Teoria i praktyka*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2015.
- Woźniak Z. [w:] *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016.
- Zemke M., *Wybrane problemy elektronicznej licytacji ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, „Nowa Currenda. Dodatek naukowy” 2016, nr 2.

Streszczenie

Opracowanie stanowi analizę aktualnie obowiązujących przepisów dotyczących sprzedaży zajętych ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, które zostały wprowadzone do polskiego porządku prawnego na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, która weszła w życie 1 stycznia 2019 r. W opracowaniu poruszono najważniejsze kwestie związane ze sprzedażą zajętych ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, zwracając jednocześnie uwagę na praktyczne aspekty całej procedury. W toku rozważań opisano przedmiot licytacji elektronicznej, kolejność zastosowania tej formy sprzedaży oraz kwestie związane z tym, kto i w jakim trybie może złożyć wniosku o przeprowadzenie sprzedaży w tej formie. Artykuł dostarcza też informacji o dozorcze nad rzeczą, obwieszczeniu o licytacji, złożeniu rękoi oraz opisuje sam przebieg licytacji elektronicznej. Ponadto została w nim zwrócona uwaga na uprawnienia komornika jako organu, który prowadzi postępowanie egzekucyjne w tej formie.

Słowa kluczowe: egzekucja sądowa, egzekucja ruchomości, licytacja elektroniczna, licytacja elektroniczna ruchomości, ruchomość, komornik, dłużnik, wierzyciel, informatyzacja, informatyzacja postępowania egzekucyjnego

SALE OF MOVABLES PROPERTIES IN E-AUCTION

Summary

This article is an analysis of valid regulations on the sale of movable properties in e-auction. The study takes into the account the most vital matters of the movables-selling in e-auction, as well as paying attention to practical points of the whole procedure. The subject of e-auction,

the supervision of sized movables, an auction announcement, depositing of warrant and auction itself were described. Also the order of usage that particular way of sales and issues pertaining circumstances such as who and when can file application about holding sale in this from was put forward. Additionally, the bailiff's eligibility to being decision-maker while executive proceeding in terms of organ were covered.

Keywords: judicial execution, execution against movables, sale in e-auction, sale of movable properties in e-auction, movable property, bailiff, debtor, creditor, implementation of IT solutions, implementation of IT solutions in judicial execution